

Wstęp

Księga jubileuszowa Profesor Ireny Szybiak została przygotowana z okazji Jej siedemdziesiątych piątych urodzin oraz ponadpięćdziesięcioletniej pracy naukowej. Tom obejmuje zbiór wybranych studiów i rozpraw Jubilatki, które w większości znajdują się w czasopismach i trudno dostępnych publikacjach zwartych.

Irena Szybiak rozpoczęła swą pracę naukową 1 sierpnia 1962 roku w Pracowni Dziejów Oświaty Polskiej Akademii Nauk, kierowanej przez Profesora dr. hab. Łukasza Kurdybachę. Wówczas obszarem Jej zainteresowań stał się okres oświecenia i działalność Komisji Edukacji Narodowej. Rozpoczęła badania rękopiśmienne i archiwalne nad szkolnictwem Wielkiego Księstwa Litewskiego. Brała także udział w przygotowaniu syntezy powszechnej historii wychowania. Jej autorstwa są dwa rozdziały podręcznika *Historia wychowania*, pod redakcją Łukasza Kurdybachi: „Francuska myśl pedagogiczna w okresie rewolucji burżuazyjnej” (t. I, wyd. PWN, Warszawa 1965) i „Koncepcja szkoły pracy Georga Kerschensteinera” (t. II, wyd. PWN, Warszawa 1967).

W 1968 roku Irena Szybiak rozpoczęła pracę na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego, w Katedrze Historii Oświaty i Wychowania, którą kierował Profesor Łukasz Kurdybacha. Pod jego opieką naukową przygotowała rozprawę doktorską „Szkolnictwo Komisji Edukacji Narodowej w Wielkim Księstwie Litewskim”, którą obroniła 17 grudnia 1971 roku, a 11 stycznia 1972 roku Rada Wydziału Psychologii i Pedagogiki UW nadała Jej tytuł doktora nauk humanistycznych. W kolejnych latach kontynuowała badania poświęcone Komisji Edukacji Narodowej. Z okazji dwustulecia Komisji (1973) uczestniczyła w pracach komitetu obchodów tej rocznicy i pod kierunkiem profesorów Stanisława Lorenca oraz Bogusława Leśnodorskiego przygotowywała w Muzeum Narodowym wystawę o Komisji i epoce oświecenia.

W następnych latach dr Irena Szybiak pogłębiała wiedzę o Komisji Edukacji Narodowej i przygotowała rozprawę habilitacyjną *Nauczyciele szkół średnich Komisji Edukacji Narodowej* (wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1980). Recenzentami pracy byli uznani historycy wychowania: prof. dr hab. Kamilla Mrozowska, prof. dr hab. Jerzy Maternicki i prof. dr hab. Józef Miąso. Tytuł doktora habilitowanego nauk humanistycznych Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki Wydziału Psychologii i Pedagogiki nadała Jej 26 czerwca 1979 roku.

Po habilitacji Irena Szybiak zaangażowała się w prace organizacyjne Wydziału Pedagogicznego UW. W latach 1979–1981 była wicedyrektorem Instytutu Pedagogiki, a w latach 1981–1987 prodziekanem Wydziału Pedagogicznego. W 1987 roku została wybrana na dziekana i funkcję tę pełniła do 1993 roku. Od 1994 roku uczestniczyła w organizowaniu Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusku (obecnie Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztor), kierowanej przez prof. dr. hab. Andrzeja Bartnickiego, w której pełniła funkcję prorektora.

Te ważne obowiązki łączyła także z kierowaniem, w latach 1991–2013, Katedrą Historii Oświaty i Wychowania na Wydziale Pedagogicznym UW. Nadal dużo publikowała, a Jej prace w dalszym ciągu koncentrowały się na problematyce Komisji Edukacji Narodowej, ale także na zagadnieniach związanych z dziejami zawodu nauczycielskiego, reformami szkolnymi, myślą pedagogiczną ważnych oświeceniowych postaci, m.in. Jędrzeja Śniadeckiego, Stanisława Staszica, ks. Michała Karpowicza, Jeana-Jacques'a Rousseau. Ponadto wypowiadała się na temat historii wychowania jako dyscypliny naukowej. W tym czasie prowadziła wspólne prace z prof. dr hab. Kaliną Bartnicką, z którą opublikowała m.in. ważną pomoc w kształceniu studentów – *Zarys historii wychowania* (wyd. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2001).

Niniejszy tom otwierają artykuły na temat **historii wychowania** – dyscypliny, z którą Profesor Irena Szybiak związała swoją pracę naukową. Teksty pokazują Jej szerokie spojrzenie na dyscyplinę, a także na dzieje Katedry Historii Oświaty i Wychowania na Wydziale Pedagogicznym UW. Kolejne artykuły zostały ujęte w trzy grupy zagadnień: **szkoła – nauczyciel – wychowanie**. W każdej części prezentujemy teksty w układzie chronologiczno-problemowym.

Wypada zwrócić uwagę na bogaty warsztat badawczy Profesor Ireny Szybiak. Przede wszystkim wnikliwą analizę źródeł rękopiśmiennych, jak również szerokie spojrzenie na literaturę przedmiotu. Zawsze towarzyszy Jej dociekliwość, wnikliwość i rzetelność badawcza oraz ogromna umiejętność syntetyzowania treści. Prace są oryginalne i wysoko oceniane przez specjalistów.

Księga została wydana z inicjatywy uczniów i współpracowników Zakładu Historii Oświaty i Wychowania, Towarzystwa Historii Edukacji oraz władz dziekańskich Wydziału Pedagogicznego UW. Składamy Szanownej Jubilatce wyrazy szacunku i uznania.

Ad multos annos, Pani Profesor!
Janina Kamińska i Adam Fijałkowski